

Des que el passat 15 de novembre Sir Nicholas Stern va fer públics els seus estudis sobre l'impacte que el canvi climàtic tindrà en l'economia mundial, les alarmes no han parat de sonar. Deia l'estudi de l'execonomista del Banc Mundial que si la comunitat internacional no pren mesures, el canvi climàtic provocarà en el futur una retallada d'entre un 5 i un 20% del producte interior brut mundial. La notícia va merèixer les obertures dels telenotícies, es va repetir en centenars de titulars i va ocupar les pàgines dels periòdics de l'endemà. El reputat Stern havia abordat una qüestió a bastament tractada pels científics i els moviments ecologistes –el canvi climàtic–, però les seues conclusions havien anat a parar allà on hi ha el moll de l'os de tota societat capitalista: l'economia.

Més enllà del seu efecte catàrtic, l'informe Stern ha confirmat el canvi de percepció envers el canvi climàtic. El consens sobre l'existència del fenomen és gairebé unànime i els científics només discuteixen sobre la seua naturalesa –induït per l'ésser humà, propi d'una oscil·lació tèrmica natural o ambdues coses–. Ara bé, el debat monopolitzat fins ara per qüestions com el desglaç dels pols, l'elevació del nivell de la mar o l'avanç de la desertificació, ha incorporat una fins ara poc explotada dimensió econòmica on allò que importa són les conseqüències en el creixement i les oportunitats de negoci que es perfilen. L'escalfament de la Terra, que fins fa uns lustres era camp de batalla d'ecologistes idealistes observats amb condescendència, s'ha convertit en tema de conversa d'executius encorbatats ací, a Davos i Wall Street. D'un temps ençà, el nou El Dorado dels inversors es mou a ritme de parcs eòlics, plaques solars i biocombustibles. És l'última moda, la darrera nineta dels ulls dels mercats, sempre àvids de trobar nous pols d'inversió. El canvi climàtic és, com recorden experts i científics, un dels reptes principals que haurà de solucionar la humanitat en les pròximes dècades; però també és ahora, com recorden economistes i analistes, una oportunitat de negoci.

Un mercat amb recorregut.
L'aposta de la Unió Europea per les

Or verd

L'escalfament global, tradicionalment tema de preocupació dels ecologistes, ha esdevingut una oportunitat de negoci per al món de les finances i la indústria de les energies renovables. Ningú no vol quedar al marge d'un nou El Dorado verd que té com a excusa el canvi climàtic.

energies renovables no ha fet més que esperonar aquesta economia verda. A principi de gener estava previst que la Comissió Europea fera pública la seua estratègia en un dels seus punts més controvertits: l'energia. Assejada per la dependència exterior en el subministrament de fonts denses (gas i petroli), el problema de les emissions de CO₂, i amb la controvertida qüestió del reactivament de l'energia nuclear com a rerefons, la Unió Europea tenia sobre la taula la difícil tasca de definir la seua posició respecte a la qüestió energètica. I ho va fer en *Una política energètica per Europa*, un document on estipula com a objectiu que les renovables (hidràulica, solar, eòlica, bio-

fuel i biomassa, principalment) hauran de representar el 20% del consum total en l'any 2020, enfront del 7% actual. Segons la Comissió, les energies netes tenen un fort potencial, especialment en la producció d'electricitat, fins al punt que podrien representar un terç de la que es produeix el 2020. Les fonts d'energia neta van representar només el 6% del consum primari el 2005 al conjunt de l'estat, segons dades del Ministeri de Medi Ambient, i tot i això, l'espanyol és considerat un dels estats europeus més avançats en la matèria.

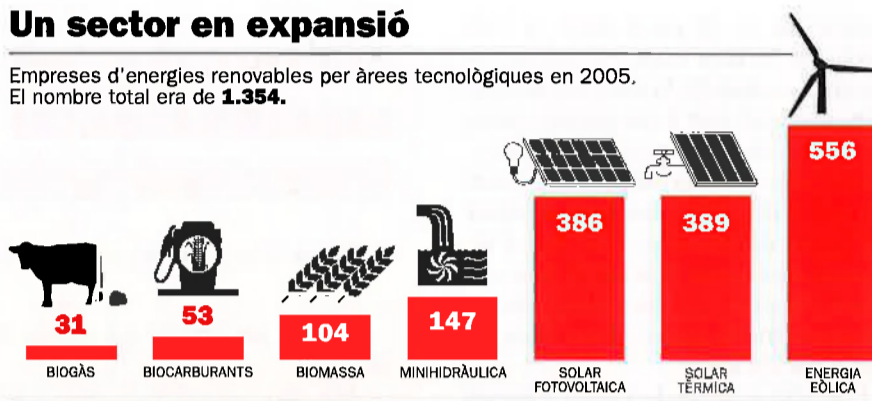
La notícia –i les dades que l'acompanyen–, que podria enfonsar en el pessimisme els ecologistes, és, en canvi, per a molts analistes financers la prova

que el sector emergent de les energies renovables gaudeix encara d'un llarg recorregut. Les opinions, però també els estudis més diversos, assenyalen cap a la preocupació pel canvi climàtic com una oportunitat de negoci. La Fundació Bankinter, a través del Future Trends Forum, ha preguntat a un exclusiu grup de líders d'opinió quins seran els nínxols de negoci en els pròxims anys. La seua resposta apunta cap a les "moltes varietats" d'energies netes, entre les quals destaca des del "desenvolupament del mercat de cotxes híbrids fins a aplicacions més exòtiques, com assegurances i productes de gestió del risc enfront d'oscil·lacions de preu o incidències del clima". "Tot i el poc pes relatiu de les noves energies renovables en el total", apunta l'informe, "cal ressaltar que el creixement que experimenten és quatre vegades superior a l'increment mitjà de la producció de la resta de fonts d'energia". D'una opinió semblant és Peter Sweatman, responsable a l'estat espanyol de Climate Change Capital, una entitat financera especialitzada en el negoci que representa el protocol de Kyoto. Segons Sweatman, els sectors en què a curt termini s'observarà un major creixement i noves oportunitats de negoci seran les energies renovables, els biocombustibles, les tecnologies netes i serveis baixos en carbó.

Primes atractives. En aquest ferenesí per convertir molins de vent i plaques solars en generadors de riquesa, l'estat espanyol gaudeix d'un atractiu especial. En els índexs que anualment presenta la consultoria Ernst&Young en matèria d'energies no contaminants, l'estat espanyol apareix com el lloc més propici per als inversors a llarg termini (el segon, a curt termini) per davant dels Estats Units, Alemanya i el Regne Unit. Aquesta posició privilegiada és deguda, segons Ernst&Young, als subsidis que l'estat paga als productors, unes primes que van nàixer amb l'objectiu d'incentivar l'interès del sector energètic per les renovables però que no han estat exemptes de polèmica (vegeu pàgines 50 a 52). El mercat de les renovables "és atractiu perquè hi ha normatives que el promouen —explica Joan Navarro, gestor de renda variable d'Urquijo Gestión—, han estat anys en

Un sector en expansió

Empreses d'energies renovables per àrees tecnològiques en 2005. El nombre total era de **1.354**.

Font: IDAE.

què es garantien rendibilitats del 8 i el 9% per la construcció d'un parc eòlic o d'un hort solar".

Com el canvi climàtic mateix, l'interès pel negoci que porta adjunt la preocupació per l'escalfament de la Terra ha generat sacsejades financeres a escala local, però es tracta d'un fenomen eminentment global. A França, per exemple, el negoci verd va generar situacions de bogeria financera el passat 29 de novembre. Aquell dia cotitzava per primera volta en el parquet la filial de noves energies d'EDF, líder francès en energies renovables. En unes hores, els títols es van posar pels núvols, amb una demanda 30 vegades superior a l'oferta i prop de 500 milions d'euros aconseguits d'una sola vegada. Un terratrèmol causat amb l'excusa mediambientalista que, segons els experts, recordava el frenesí especulatiu dels anys de les .com. Tampoc a l'altre

costat de l'Atlàntic se'n salven. Allí, els majors fons de pensions dels Estats Units han invertit uns 350 milions d'euros en les tecnologies relacionades amb la conservació del medi ambient.

No cal, però, anar-se'n tan lluny per tastar la mel d'un producte financer, al qual alguns experts concedeixen rendibilitats d'entre el 20 i el 30%. El Banco Santander llança aquest estiu, en col·laboració amb Climate Change Capital, un servei d'assessorament financer per a empreses que hagen d'adaptar-se a les noves exigències relacionades amb el canvi climàtic. La Caixa, per la seua banda, disposa d'un fons de renda variable que inverteix exclusivament en empreses socialment responsables. El Banc de València, finalment, ha estat, potser, un dels més avançats i s'ha posicionat en aquest mercat. D'una banda, és copropietari al 50% amb Acciona de Renomar, companyia

De l'informe Stern a l'informe Peseta

Quant ens costarà el canvi climàtic? Sir Stern va ser el primer a dir-ho quan va quantificar els costos de l'escalfament global entre un 5 i un 20% del producte interior brut mundial. Per contra, invertir l'1% del PIB actual evitaria molts maldecaps. Stern, però, no ha estat l'únic a alçar la veu d'alarma sobre els efectes perniciosos que el canvi climàtic tindrà en el model econòmic i el sistema productiu.

Així, segons l'informe Peseta, del Centre d'Investigació de la Comissió Europea, el turisme serà un dels sectors que més patirà les conseqüències de les alteracions del clima. Segons aquest document, "el patró dels estius pot canviar radicalment al llarg d'aquest segle degut al canvi climàtic. El lloc amb condicions excel·lents, situat ara en l'entorn del Mediterrani, es desplaçarà cap al nord, potser fins al mar Bàltic o el mar del Nord", amb un èxode turístic la intensitat del qual dependrà de la capacitat d'adaptació de les empreses. També l'agricultura patirà les conseqüències. Segons l'informe Peseta, les collites disminuiran en un 22,4% en el sud d'Europa.

promotora de 23 parcs eòlics al País Valencià. D'altra banda, el passat desembre va absorbir la companyia ESA, una operació que li ha permès entrar en el mercat de l'energia fotovoltaica, amb l'objectiu a la llarga, i aprofitant el codi d'edificació que acaba d'entrar en vigor, de convertir-se en soci d'alguna constructora. Alhora, el banc valencià ha obert una línia específica de finançament de plantes fotovoltaïques per a particulars.

Fora del món de la banca, l'aposta per les energies netes s'ha traduït en el creixement "exponencial" del nombre d'empreses que s'hi dediquen. A data del 2005, un total de 1.354 companyies treballen en aquest sector, segons dades de l'Institut per la Diversificació i Estalvi d'Energia (IDAE), de les quals 556 ho feien en el sector de l'edificació, la font d'energia neta més desenvolupada a l'estat espanyol. Actualment, a més, el sector dona feina a més de 200.000 persones i la patronal aplegada al voltant d'Associació de Productors d'Energia Renovable calcula que es podrien crear 100.000 llocs de treball nous en els pròxims anys.

Com de verds? La creació de noves empreses cobejoses de beure del nou manà verd no amaga, però, que són les grans corporacions empresarials les que dominen el gruix del negoci. Paradoxalment, i a desgrat de molts militants ecologistes, les mateixes empreses que fins fa uns anys s'havien dedicat a la producció de les denostades energies brutes són ara les beneficiades principals per aquesta reconversió verda. En l'últim lustre, el capítol dedicat a les noves fonts energètiques ha passat de representar una part marginal en els comptes de resultats a ser-ne el principal motor. Abengoa, amb més de mig segle a l'esquena, n'és un exemple. La companyia d'enginyeria industrial de la família Benjumea va augmentar els seus beneficis el 2005 en un 60% gràcies en part a l'aposta per la bioenergia, l'energia solar i els serveis mediambientals, que ja representen el 60% de la seua xifra total de venda i beneficis operatius. El grup Acciona, que durant anys va créixer a colp de paleta i ciment, és avui la segona empresa en generació

"Estem davant un enorme repte mediambiental d'una gran transcendència econòmica"

Ramon Folch, director general de la consultoria ERF

—**Hi ha un negoci del canvi climàtic?**

—El canvi climàtic té unes implicacions econòmiques desmesurades. Des de fa un temps, ha entrat en el terreny econòmic i ha esdevingut susceptible de ser observat amb la mirada de l'economia. Per a uns és una obligació i, per a altres, una oportunitat de negoci. Si vols una resposta simple, sí, hi ha un negoci del canvi climàtic. Podem pensar que és una trampa per guanyar diners, però no simplement, ja que és un element que s'incorpora al sistema econòmic. És com fer pa. Fer pa és important? Sí, és clar que sí. Es guanyen diners? Sens dubte. I això no té res de dolent.

—**Quines implicacions té aquest canvi per a l'economia?**

—El canvi climàtic és indiscutible. Es tracta d'una obvietat, però encara hi ha sectors, com l'administració dels Estats Units, que miren cap a una altra banda. Això és una frivolitat absoluta i inadmissible. És un fenomen estudiat de cara i del revés i, com tots els fenòmens complexos, té molts elements d'incertesa, però hi ha la convicció que passa alguna cosa. El més important és que totes les consideracions (l'informe Stern,

la posició de la Comissió Europea...) sobre el canvi climàtic entren a modificar sensiblement el sistema econòmic imperant. El canvi climàtic se situa ara en una doble dimensió, que sempre ha tingut però que fins ara no li havia estat reconeguda: no és que ara passi alguna cosa nova, sinó que senzillament el que passa és que ara es reconeix allò que alguns havíem pronosticat de manera més proactiva. Per tant, ens trobem davant un enorme repte mediambiental, però d'una gran transcendència econòmica.

—**I com es modifica el discurs econòmic...**

—Amb l'actual model econòmic, no podem afrontar el problema, i això cal dir-ho així de rotundament perquè, entre altres raons, és l'actual sistema econòmic, basat exclusivament en el creixement, el que ha generat el problema. Tot es fonamenta a ser cada any una mica més grans que l'anterior. Cal buscar un model econòmic que no es basi en el model quantitatiu, sinó en el creixement qualitatiu. Tenim un símil en qualsevol ésser viu, animal, planta... Al principi, tots travessem un creixement quantitatiu: els nens creixen i es fan grans. I després les persones, els animals i les plantes, continuen creixent, però no en massa,

d'energia neta, per darrere d'Iberdrola. El grup de la família Entrecanales és present en el negoci de l'energia eòlica i en el solar. De fet, les seues hortes solars representen la meitat de la capacitat instal·lada d'energia solar a l'estat. L'aspiració ecologista d'antuvi d'aconseguir empreses convençudes de l'aposta per l'energia renovable amb un rerefons altruista queda, doncs, ofegada sota l'oportunitisme de les grans corporacions que fan bandera del respecte al medi ambient. "Cal tenir les coses clares", as-

segura Ramon Folch, director general de la consultoria ERF i capdavanter al nostre país de l'ecologia aplicada. "El món funciona com funciona. Per tant, pensar que sorgiran altres agents econòmics per impulsar les energies renovables és somniar truites. És com preguntar-se qui fabrica ara els motors de cotxe. Doncs les mateixes empreses que fa un segle produïen màquines de vapor! L'energia neta la posaran en el mercat les empreses de l'energia de tota la vida, perquè és ací on hi ha els grans capitals. Seria ridícul pensar el

EL TEMPS

sinó en capacitats. A partir dels vint anys, ja ningú no es fa més gran, sinó que aprèn coses. El sistema econòmic viu el final de la seua adolescència i ha de començar a no pensar tant a créixer materialment sinó a créixer conceptualment. I això és un canvi importantíssim en l'estratègia econòmica.

—La necessitat de modificar el paradigma, d'acceptar que som adults, és imminent?

—Em remeto a l'informe Stern, fet per un economista. Els càlculs que fa posen com a límit per actuar quinze o vint anys. Després, haurem fet tard. No és una cosa d'avui per a demà. Disposem d'un màxim de dues dècades. Però això és una trampa, perquè el fet de tenir dues dècades no vol dir que

et pugues posar a treballar l'any que fa 19. És com una hipoteca: tens vint anys per pagar, però la quota comences a pagar-la ara mateix.

—Com pensa que afectarà el sector el repte que acaba de marcar la UE que el 20% de les energies que es consumeixen a la UE el 2020 provenen de fonts renovables?

—Encara han de passar algunes coses perquè hi hagi conseqüències immediates. De moment, tot açò afecta els plantejaments estratègics i contribuirà a fer que cada vegada més agents econòmics comencin a modificar la manera de veure les coses. I això, modificar la manera de veure les coses, és un pas previ per fer-les d'una manera diferent. Una de les

febleses principals de l'argumentació de la UE és que es proposa objectius però no estableix les mesures per aconseguir-los.

—El que sí que diu és que el 2020 el 20% de l'energia haurà de ser renovable...

—És cert, ho diu, però creus que si no hi ha canvis del model econòmic, ho podem fer? No és una qüestió de dir només "a partir de demà no emetem", perquè això només passarà si comencen a passar moltes altres coses: s'han d'acabar els cotxes grans, els viatges barats en avió els caps de setmana...

—El que vostè proposa són mesures molt impopulars.

—Sí, per això tenim un problema.

—Imagine que també significaria pujar la factura per als consumidors, per a la indústria...

—Per això tenim un problema, perquè no n'hi ha prou de dir "prendrem mesures". Prendre mesures significa canviar les pautes de vida.

—I vostè és optimista respecte a aquest hipotètic canvi de mentalitat?

—Jo faig meua la frase del Gramsci: que "contra el pessimisme de la raó, l'optimisme de la voluntat". Racionalment, sóc pessimista. Les coses mai no s'han fet perquè sí; les coses es fan per obligació. La gent estalvia el dia que veu que el compte corrent el té baix. Per tant, crec que el que tenim és un optimisme en la voluntat de fer les coses. La meua preocupació és que el canvi es produeixi de la manera menys traumàtica possible. Ho podem fer amb petits canvis graduals, de deu en deu anys; si no és així, ho haurem de fer brutalment.

contrari. El mòbil d'aquestes empreses no és l'energia, sinó el benefici al final de l'exercici. I això és perfectament lícit", afirma aquest home que es declara ecologista militant.

Una rendibilització superior a la mitjana, la subjecció a les primes estatals, i el fet de basar-se en recursos en principi inesgotables han convertit les energies renovables en un dels valors més cotitzats en les places financeres i el món empresarial, en un torrent d'optimisme que a alguns ha fet recordar el bluf de les .com. Siga com siga,

i a pesar dels cants de sirena d'algunes consultories, algunes veus alerten ja de les seues limitacions. Les energies renovables, cal no oblidar-ho, no són la panacea, i en tot cas no solucionaran, sinó que només mitigaran, la dependència energètica dels combustibles fòssils. La mateixa Comissió Europea, erigida ara com a valedora de les fonts no contaminants, situa en el 20% la quota d'aquestes energies en el mercat global el 2020. "Les companyies d'energies netes, encara que les perspectives de mercat siguin bones, tenen

uns límits de capacitat de producció", assegura Joan Navarro, de Banca Urquijo, alhora que adverteix que "s'ha d'anar amb molt de compte en quines companyies s'inverteix perquè moltes ja estan recollint en el preu".

L'escalfament de la Terra s'ha incorporat de sobte al discurs econòmic. Caldrà veure, a partir d'ara, si això salva el Planeta de morir abrasat o únicament serveix per fer bollir durant uns anys més l'olla dels índexs borsaris.

Violeta Tena